

Vakvrouwen

'Het was een sport: de hele avond

Louise (links) en Martine:
'We zijn altijd samen'

Bijna een halve eeuw zat de tweeling Martine en Louise Fokkens (1942) achter het raam.

En Martine kan het werken nog steeds niet laten.

In de documentaire *Ouwehoeren* en een gelijknamig boek vol smeulige anekdotes vertellen zij hun ontroerende, hilarische maar vooral strijdlustige verhaal.

TEKST: MINOU OP DEN VELDE. BEELD: HESTER DOOVE. STYLING: PAULA SCHOUTEN

O vereenkomstige kleding, zilvergrijs haar boven levendige lichtgroene ogen en een gezonde blos: de dames Fokkens stralen op en top levenslust uit en strooien gul met hun droge Amsterdamse humor. Terwijl een minuscuul hondje zich ondeugend een weg baant richting het decolleté van Martine, bestelt Louise een ochtendlijk glaasje zoete wijn.

Moest u lang nadenken toen u werd gevraagd uw levensverhaal te vertellen in een documentaire?

Louise: "Nee, wat maakt het uit om aan zo'n film mee te doen als je altijd op straat je vreten hebt verdiend?"

Martine: "Ik heb me rot gelachen toen ik de film zag."

U werkte vanaf dat u begin twintig was in hetzelfde bordeel achter de ramen. Had u er iets aan dat u zussen bent?

Louise: "Tuurlijk. Samen sta je sterk. We namen vaak dezelfde klanten tegelijk."

Martine en ik maakten lampenkappen in de fabriek. Mijn ex ging vaak op stap, en ja, hij had veel *sjoege...*"

Martine: "Zet je versneller 'es an!"

Louise: "Nou ja, een vrouwtje werd *tippelant* op hem en hij vertrok. Als ik het leven inging, dan zou hij terugkomen. Wist ik veel wat 'het leven' was. Ik zei maar ja."

Wat voelde u bij het werk?

Louise: "Helemaal niks. Hij speelde de baas over me, het was geen vrijwillige keuze. Ik liep veel met zonnebrillen. Ik dacht: daar moet ik vanaf, van die gek. Maar in die tijd was getrouwd, getrouwd. Ik dacht: ik doe het maar, dan doet die kerel misschien normaal. Het was ook nieuwsgierigheid. Achter het raam was mysterieus, een heel ander leven, het wás in éne wat. Wat ik moest doen, dat cijferde ik weg. Ik dacht gewoon aan het geld. Het was armoe troef."

Martine: "Ik vond het vreselijk, toen ik het hoorde. Ik riep: dat doet mijn zuster niet!"

Hoe rolde u er zelf in?

Martine: "Mijn kerel raakte werkloos en zei: kun je dat ook niet gaan doen? Ik zei: kom zeg, daar begin ik niet aan. Maar we zaten krap en ik

kreeg zoveel over me heen over mijn zuster, in de buurt waar ik woonde. Dan ga je ook tegen dingen aanschoppen. Ik dacht: kan mij het ook schelen."

Hoe was die eerste keer?

Martine: "Niet leuk. Je probeert ervan af te komen natuurlijk. Ik wist niet eens wat een condoom was! (*lacht*) Die meiden zeiden: gewoon aangekleed blijven."

Louise: "En steeds bijvragen."

(in koor) "Zo ging dat vroeger."

Martine: "Pezen, meer geld vragen, voor elk dingetje. Vonden die kerels prachtig."

Louise: "Als je je bh uitdoet, krijg je extra."

Martine: "In het begin was het vreemd, zo samen. En moest ik me goed houden terwijl zij gekke dingen zei. Sommigen scholden als ze klaarkwamen. Ik schrok me rot!"

Louise: "Door schade en schande werd je wijs. Je moet net doen of zij de baas zijn."

Martine: "Het geeft wat sensatie. Als je er bent..."

lol hebben, maar niet wippen'

Martine: "En ze wisten nooit wie wie was."

Louise: "Wist de politie ook niet, haha."

Martine: "We dansten altijd met die kerels, zij er tussenin. Je geilt ze op, begint te strelen, en dan is het zo gebeurd: ik kom! Niet verder vertellen, hoor."

Louise: "Daar gaan onze geheimen."

Martine: "Soms gooiden we ze op bed, ging de een aan het hoofdeind en de ander werkte het beneden even af. Het was een sport: de hele avond lol hebben, maar niet wippen. En die kerels kwamen gewoon geregeld terug."

Louise: "Dat is de kunst van het vak. De fantasie duurt langer dan de werkelijkheid. Hij mocht wel even als hij wou."

Martine: "Dan was het: verdomme, nou was ik toch nog het slachtoffer!"

U bent achter het raam gedwongen door uw man, toch? Het was waarschijnlijk niet uw eerste keus.

Louise: "Nee, daar dacht ik toch helemaal niet aan. Ik was twintig, ik had een leuk gezinnetje met drie kinderen.

Louise: “Dan ga je in je rol. Krachtig zijn en je niet laten wegcijferen.”

Martine: “Je praat met die kerels, dat is toch leuk? Soms vragen ze je mee uit eten.”

Louise: “Zo krijg je een vriendschapsband. Net als in het gewone leven.”

In uw boek schrijft u dat u de schaamte voorbij bent. Ging dat zo makkelijk?

Louise: “Nee, maar je moest wel!”

Martine: “Om te overleven. Want het is keihard.”

Louise: “Vroeger letten de vrouwen meer op elkaar.”

Martine: “Als ze een fout type zagen binnengaan, tikten ze op de deur: alles goed? Nu laten ze je liever vermoorden! Nog niet zo lang geleden had ik dat, godsamme! Hij liep door en ging gelijk zitten, maar ik zei: het is hier gebruikelijk dat je eerst afrekent en dan gaan we verder. Hij gaf geen sjoerge. Ik vertrouwde het niet en gooide het gordijn open. En hij vliegt me in éne op, pakt me bij mijn strot: ik ga jou vermoorden! Ik raakte bijna weg. Ik drukte mijn kin naar beneden, zag een stoel staan en dacht: ik moet houvast hebben! Ik zette mijn kracht erin en ging

Maakten de klanten het werk ook zwaar?

Louise: “Helemaal niet. Het was de buitenwereld! Maar we maakten er wat van. Na een vermoeiende dag even lekker een happie eten. Of een grote taart halen. We maakten er een feest van. Maar ja, mijn kinderen zijn ook een tijd uit huis geweest. Toen ik pas in het leven zat, liet mijn ex ze alleen als hij moest oppassen. Een toffe buurvrouw had me gewaarschuwd. Want vroeger was je zo je kinderen kwijt. Toen zijn ze naar Nigtevegt gegaan, naar een pleeggezin. Ik kreeg me toch een klap voor mijn harses van mijn vader! Wat? Je kinderen weg? Bám!”

Heeft u toen overwogen: dit offer is te groot?

Louise: “Mijn ex en ik begonnen een pensioen in Doornspijk. Toen was ik bijna het leven uit. Maar hij ging weer rollen met een ander en ik dacht: straks zit ik alleen in dat christelijke dorp! Als ik in het weekeind ging werken, zag ik die *liggies* van Amsterdam en dan moest ik huilen hoor. Ik miste mijn vader en moeder en de hele reutemeteut, dus ik ging terug. Achteraf had ik kunnen blijven, want ik kon mijn vreten ook

verdienen met dat pensioen. Maar ik kreeg geen geld van mijn ex, dus wat moet je?”

Martine: “Lekker op een houtje bijten.”

Louise: “Heb ik ook gedaan, maar dan kijk je naar je kinderen en denk je: verdorie, ze hebben niks. En dan ga je terug.”

Martine, uw huwelijk ging ook stuk. Hebben jullie daarna de liefde nog gevonden?

Louise: “Ja, ik ben nog een keer getrouwd geweest en heb een mooie dochter gekregen. Maar nú nog een vaste relatie? Kom, ik laat me toch niet commanderen? Wel vriendschap, maar *living alone together*.”

Martine: “Bij je inwonen, daar beginnen we niet meer aan. Daar zijn we wél ouderwets in, hahaha. Je trouwt maar één keer.”

Louise: “Nou ja, ik ben twee keer getrouwd. Maar ik heb geen zin om te bemoederen.”

Mannen zijn te veeleisend?

(in koor) “Ja!”

Martine: “We zijn altijd samen.”

Louise: “We wonen tegenover mekaar. In de

toekomst willen we in één huis wonen. We worden toch een daggie ouder.”

Het lijkt me niet makkelijk om dit werk te doen op je 69ste.

Martine: “Je wordt juist gehaaid! Er zitten er nog een hoop van tegen de zestig hoor.”

Louise: “Sommigen denken misschien: die is oud, daar kunnen we alles bij flikken. Maar dat gaat niet door. Jij krijgt toch ook veel jonge mannen?”

Martine: “Ja. Vijfendertig, weet ik wat. Dan zeggen ze: effe naar mama. Of: dag oma!”

Wat maakt dat een man gaat ‘wandelen’?

Louise: “Stoerigheid.”

Martine: “Nee, omdat ze problemen hebben. Mannen moeten werken, kunnen nooit uithuilen. Dat komen ze bij de vrouwen doen.”

Louise: “Een hoop hebben veel fantasie. Die gaan thuis niet vragen of hun vrouw op hun rug wil paardrijden. Wij hadden een klant, die noemden we De Gemakkelijke Stoel. Die ging op zijn handen en voeten en ik zat op zijn rug.”

Martine: “Een enkeling moest je in het gezicht spugen en zo.”

Louise: “Daar hou ik niet van.”

Martine: “Maar je deed het toch. Daar leer je mee omgaan. Dan willen ze op de grond liggen met je voet op hun gezicht en dan moet je ze een paar flinke schoppen geven.”

Hoe is het vak in de loop der jaren veranderd?

Martine: “Ik werk nog twee keer in de week. Maar alles is kapotgemaakt door de overheid. Dat die mannen zich moeten melden net als in Amerika, die flauwekul willen ze hier ook doorvoeren. En overal staan maar camera’s! Er is geen vrijheid meer. En je zit nu met allerlei internationaliteiten.”

Louise: “Kapsones! En ze komen uit een kartonnen doos!”

Martine: “En dan gaan ze jou de les lezen.”

Louise: “De gein is weg. Het was vroeger ook leuker voor de mannen. Iedereen had zijn eigen vrouw. Het is nou niet *real* meer, met die drugstroep.”

Martine: “Er zijn een hoop kerels aan de drugs geholpen door *aggenebisjhoeren*.”

Vaak hoor je dat prostituees drugs nodig hebben om de stress aan te kunnen.

Louise: “Ach, schiet op! Dan moet je er

meteen mee uitscheiden. Dan ben je een vuile komediant. Meiden die aan de drank of drugs zijn praten slecht over mannen.”

Martine: “Drugs, dat hebben wij nooit gedaan. We hadden een gezin!”

De overheid denkt dat veel vrouwen onder dwang werken. Klopt dat?

Louise: “Jaaa, tuurlijk! Omdat het in criminele handen is.”

Martine: “Maar daarvoor hoef je toch niet de ramen te sluiten? Dan moet je de personen aanpakken die dat flikken, met goeie wetten. Veel jonge meisjes werken onvrijwillig. Maar vroeger niet. Nou ja, je kwam er wel zo in, maar je kon er altijd uit. Je kan een vrouw naar het raam toe rammen, één keer, twee keer, maar een echte vrouw gaat toch weg. Dus een goeie pooier sloeg niet.”

Louise: “Dat geklaag van vrouwen is komedie. Als je eruit wil, is er altijd een instantie die je helpt. Wij hebben ook leuke dingen meegemaakt. We hebben met volle teugen geleefd. Met die klanten dollen.”

Bent u trots op wat u bereikt heeft?

Martine: (zuinig) “Nou...”

Louise: “Ja, dat we rechttop zijn blijven staan! In de jaren zeventig hadden we een eigen *kassie*, en later een eethuisje. Maar dat is door de overheid stukgemaakt. De hele buurt lag open, de Nieuwmarkt, de Koestraat... Hoe moet je dan wat verdienen? En je kreeg allerlei instanties op je dak.”

Martine: “We zijn leeggegaan aan een advocaat.”

Louise: “Maar we hebben toch doorgevochten. Om ons niet helemaal onder te laten schuiven in de maatschappij.” ■

‘De klanten maken het werk niet zwaar. Het is de buitenwereld!’

schoppen. Ze moeten me overal hebben horen gillen, maar er kwam niemand. Uiteindelijk kreeg ik zijn arm weg. Ik heb hem helemaal in elkaar gebeukt en toen nam hij de benen.”

Dacht u niet: ik stop ermee?

Martine: “Ik kan niet stoppen, want ik heb financiële problemen. Ik heb weleens geprobeerd een andere baan te zoeken, maar ik kwam niet aan de bak.”

Louise: “Want je bent bekend bij de zedenpolitie.”

Martine: “Het is een zwaar leven. Er zijn veel vrienden weggevallen. Ik word nog steeds uitgescholden op mijn trapportaal.”

Louise: “Je krijgt de vreselijkste verwensingen naar je hoofd. Onze ouders hebben het altijd voor ons opgenomen, vooral mijn moeder: ‘Kijk naar je eigen dochters,’ zei ze. ‘Die gaan lekker rollebollen in Zwitserland!’”

Martine: “Geestelijk sloot je je af voor die druk. Het voelde soms als een dubbelleven. Dan kwam je thuis en pff, even iets leuks doen. Ondertussen had je nog je huishouden. Ik heb twee dochters en een zoon.”

Louise: “En ik drie meiden en een jongen.”

Martine: “Gelukkig had ik leuke burens, die wisten het ook. Als ik overdag werkte, konden ze daar ’s middags eten.”

■ De documentaire *Ouwehoeren*, onder regie van Rob Schröder en Gabriëlle Provaas, gaat in première op het IDFA (International Documentary Film Festival Amsterdam) en is vanaf 1 december te zien in de filmhuizen.

■ Het boek *Ouwehoeren – verhalen uit de peeskamer*, dat Martine en Louise zelf maakten, ligt nu in de winkel (€ 14,95, Bertram & De Leeuw).

Hebben?

Zin mag er tien weggeven. Stuur een mailtje o.v.v. ‘Ouwehoeren’ naar: redactie@zin.nl